

DEEL 5:

OPWEG NA 'N MISSIONÊR DIAKONALE EKKLESSIOLOGIE

Hierdie is die slotgedeelte van die studie, waar gepoog word om tot 'n "nuwe" ekklesiologiese verstaan te kom. Hierdie ekklesiologie kom voort uit die roeping van die kerk en nie uit die dogmatiese of kerkregtelike verstaan nie, alhoewel daarmee rekening gehou word. Hierdie gedeelte van die studie val uiteen in die volgende twee hoofstukke.

Hoofstuk 10.

Hier word op grond van die voorafgaande studie, asook spesifieke Skrifgedeeltes, sekere gevolgtrekkings gemaak wat omgesit is in 'n beskrywing van die nood aan en gestaltes van die Missionêre Diakonaat. Laastens word weer gewys op die belangrikheid van die eenheid van die kerk.

Hoofstuk 11.

In hierdie laaste hoofstuk word sekere riglyne gegee vir die implementering van 'n missionêr- diakonale bediening.

HOOFSTUK 10

OP WEG NA 'N MISSIONÊR-DIAKONALE EKKLESIOLOGIE

1. INLEIDING

In hierdie hoofstuk sal gepoog word om op grond van die voorafgaande 'n missionêr-diakonale ekklesiologie te beskryf. Dit spreek vanself dat hierdie ekklesiologie gerig sal word op die Missionêre Diakonaat. Vir hierdie doel sal daar na spesifieke Skrifgedeeltes gekyk word wat van toepassing is. Daar sal verder gekyk word na die verskillende bedienings waarby die Missionêre Diakonaat betrokke is, asook na verskillende gestaltes wat die Missionêre Diakonaat aanneem. Laastens sal ook gekyk word na die uitdagings wat die Missionêre Diakonaat aan die ekklesiologie stel. Aangesien daar vanuit spesifieke Skrifgedeeltes gewerk word, sal daar noodgedwonge wel onderlinge oorvleueling in die genoemde gedeeltes wees.

In hierdie hoofstuk word uitgegaan van die volgende verstaan van die Missionêre Diakonaat: Missionêre Diakonaat is die heilshandeling van die Drie-enige God, Vader, Seun en Gees, wat as dankbaarheidsdade van die kerk gestalte vind in verskeie vorme van die diakonaat om - uitdrukking te gee aan God se liefde en betrokkenheid by die wêreld in nood. Dit het 'n missionêre dimensie omdat dit op alle mense en alle nood in alle omstandighede gerig word. Missionêre Diakonaat vind plaas daar waar die liefdesdade van God aan die wêreld verkondig word deur dankbaarheidswoorde, woorde wat gedra word deur dankbaarheidsdade van die kerk.

2. DIE INSTELLING VAN DIE MISSIONÊRE DIAKONAAT

2.1 Inleiding

Die kerk staan dikwels, te dikwels, oorweldig deur die groot nood in hierdie wêreld, wat ons verleë en ontsteld laat. Die kerk is nie altyd seker wat sy rol en

verantwoordelikheid is teenoor die wêreld nie. Daarom moet die kerk altyd onthou dat die *missio ecclesiae* niks anders is as die *missio Dei* nie. Fernando (2000d:240) wys daarop dat Jesus die model van die *missio Dei* is. Die feit dat Hy die model vir die sending is, verleen soveel meer gesag aan die woorde van Jesus wanneer Hy sy dissipels troos in hulle vrees om alleen agter te bly. “Julle moet nie ontsteld wees nie. Glo in God; glo ook in My” (Joh 14:1). Jesus is egter nie net die model nie, Hy is ook self (die boodskap van) die *missio Dei*: Joh 14:6 “Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie”. Jesus kom vertel nie net van die *missio Dei* nie, Hy is dit. Hy wys nie net die weg na die Vader nie, Hy is die weg. Daarom weet die kerk wat van hom verwag word. Die kerk weet wat en hoe om te doen wat verwag word. Die kerk moet sy kruis opneem en op weg gaan met Jesus. Die nood hoef nie die kerk te ontstel en moedeloos te maak nie, want Jesus het aan die kerk die versekering gegee: “Wie in My glo, sal ook die dinge doen wat Ek doen; en hy sal nog groter dinge as dit doen, omdat Ek na die Vader toe gaan”. Dan gaan Jesus nog verder en beloof om aan sy kerk die Gees van die waarheid te stuur as voorspraak (Joh.14:16-17). Die Gees bemagtig nie net vir die Missionêre Diakonaat nie, Hy gee ook die gawes wat nodig is om dit te doen. Wanneer daar dus oor die instelling en die inwerkingstelling van die Missionêre Diakonaat gepraat word, dan moet begin word met die feit dat dit *missio Dei* is.

2.2 1 Pet. 2:4-10

Wanneer die kerk verleë en oorweldig staan deur die nood in die wêreld, moet begin word by die kerk se identiteit. Die kerk, die lidmaat op die grond, beleef ‘n christelike identiteitskrisis. Dit blyk uit verskeie sake, soos: onbetrokkenheid, kerkvervreemding, kerkwisseling (van een kerk na ‘n ander), tradisionalisme, “kerkpolitiek en politiek in die kerk”, ens . Baie van hierdie genoemde sake is maar net die resultaat daarvan dat mense die kerk nie meer as betekenisvol en rigtinggewend beleef nie. In 1 Petrus word die gelowiges juis opgeroep om te onthou waar hulle vandaan kom “uit die duisternis”, en nou leef hulle “in die wonderbare lig” (1 Pet 2:9) (vgl Steuernagel 1986:8).

Wanneer 'n missionêr-diakonale bediening geïmplementeer word, sal dit in die kerk moet begin, by die plaaslike gemeente. Die gemeente sal begelei moet word om hulle identiteit in Christus te (her)ontdek. Die sentrale tema in 1 Pet 2 is die uitverkiesing. "Julle, daarenteen, is 'n uitverkore volk, 'n koninklike priesterdom, 'n nasie wat vir God afgesonder is, die eiendomsvolk van God, die volk wat die verlossingsdade moet verkondig van Hom wat julle uit die duisternis geroep het na sy wonderbare lig". Hierdie uitverkiesing moet verstaan word as gegrond op Jesus Christus en wel as "die lewende steen, wat deur mense afgekeur is, maar deur God vir 'n ereplek uitverkies is" (1 Pet. 2:4). Vreemdelinge en bywoners in die wêreld word verkies tot lewende stene in die *oikos pneumatikos*. Wat is dan die verskil tussen die gelowiges en die ongelowiges? Die enigste en grootste verskil is die genade van God (1 Pet 1:3, 18-19; 2:5, 10). God se genade is egter nie eksklusief nie, maar inklusief. Om hierdie genade aan buitestaanders te demonstreer, is dit belangrik dat die gelowiges die "verlossingsdade" van God aan almal moet verkondig. So gebruik Petrus die Ou-Testamentiese verstaan van die verkiesing van Israel "om tot seën te wees", en hy kom pas dit toe op hierdie nuwe vreemde gemeenskap, die kerk in Klein Asië (vgl Steuernagel 1986:10-11).

Die uitverkiesing lei tot 'n wilsbesluit om die Here te volg. Petrus gebruik die woord *proserchomai* (1 Pet 2:4) as aanduiding van die geloofsbesluit wat geneem moet word aangaande Christus, die Here. Hierdie mees basiese besluit van 'n mens se lewe, word gekenmerk deur 'n definitiewe verandering van onverskilligheid (struikeling) t o v God, na 'n ken en dien van God met die totale lewe, om jou te laat opbou as "lewende steen" (Robinson 1989:179).

Die uitnodiging in vers 5 aan mense om hulle te laat opbou in 'n geestelike huis, is sosiologies van belang, want dit impliseer die vorming van 'n nuwe gemeenskap. Daar word groot klem gelê op die feit dat die woord *oikos* gebruik word, en nie bv tempel nie, aangesien daar sosiologiese, politieke en ekonomiese implikasies in die woord opgesluit is. "Oikos denotes a group of persons, a household as well as the domicile in which they lived; that is the basic social community to whom the message of salvation was addressed. Households thus constituted the focus, locus and nucleus of the ministry and

mission of the Christian movement” (Robinson 1989:180). Petrus beweeg dus hier weg van die verstaan dat God in die tempel woon, na die oorspronklike Hebreeuse begrip dat God tussen sy mense woon.

Dit is belangrik om te beklemtoon dat dit ‘n geestelike huis is, dit word deur die Gees geskep. Hierdie opbou tot ‘n geestelike huis is ook nie ‘n eenmalige aksie nie, maar ‘n voortgaande, ewigdurende aksie, soos baie duidelik blyk uit die teenswoordige tydvorm van *oikodomeisthe*. Binne die konteks is die betekenis van *oikodomeisthe* dat God aktief besig is om hierdie gebroke wêreld te herstel, en daarom is die bestaan van die kerk alleen al ‘n teken van hoop, mits dit nie die gebrokenheid van die wêreld weerspieël nie (vgl Robinson 1989:180-181).

Die feit dat die gelowiges uitverkies is tot ‘n koninklike priesterdom, sluit baie nou aan by die voorafgaande argumente. Die gemeente was nooit bedoel om net die aktiwiteitsveld te wees van ‘n paar geïnstitusioneerde ampte nie, maar elke gelowige is geroep tot ‘n koninklike priesterdom. Die taak van hierdie koninklike priesterdom is om geestelike offers te bring wat deur Jesus Christus vir God welgevallig is (vgl Lea 1988:17). Die gelowiges self is die werksmag van die Heilige Gees, om God se reddingsplan vir al die nasies uit te voer. Die gelowiges behoort aan die Here, daarom word hulle “heilig”, “afgesonder vir God” genoem. Die gelowiges verteenwoordig God in die wêreld en staan voor God, deur in te tree vir die wêreld. Die diens wat gelewer word in die wêreld, die “geestelike offers”, vind onder leiding van die Heilige Gees plaas. Die Heilige Gees gee nie net leiding nie, Hy bemagtig ook die gelowiges vir hulle diens, deur gawes te gee (vgl 1 Pet 4:7-11).

Die kerk is ‘n nuwe, alternatiewe gemeenskap, deur God geskep, om in hierdie gebroke werklikheid te leef. Die kerk is die eerste vrug van God se sending na hierdie wêreld. Die kerk sou dus beskryf kon word as die bekendstelling van God se vernuwingswerk in die mens, in die totale skepping. “That is why they are called a new race (*genos*), not as one alongside the first race (Gentiles) and the second race (Jews), but as one that transcends both. The church is therefore constituted irrespective of race or nationality. This aspect is

further elaborated by the notion *ethnos* (nation), which includes the cultural and sociological aspects” (Robinson 1989:182).

Uit hierdie gedeelte is dit eerstens duidelik dat geen volk homself kan beskou as God se volk nie. God skep vir Hom ‘n totaal nuwe volk uit alle volke, tale en nasies. Elke mens het dus die geleentheid om deel te word van die volk van God. Tweedens is die stigting van die kerk God se soewereine werk. Dit is Hy wat ons roep uit die duisternis na die wonderbare lig. Hy is die hoeksteen waarop die hele kerk gebou word. Derdens is die sintese in die funksies van die “ampte” wat hier aan die gelowiges toegeskryf word, van belang. Die kerk is ‘n koninklike priesterdom wat ‘n profetiese taak moet uitvoer. Die oorkoepelende beeld van die kerk wat ons hier vind, is dat dit ‘n gemeenskap in diens is, eerder as ‘n gemeenskap wat bedien word. Die kerk bestaan nie vir homself nie, maar dit bestaan in die reddingsdade van God, en is gerig op die wêreld, as agente van God se genade (Robinson 1989:183).

Wat opvallend is in die geheel van die Petrus brief is dat die gelowiges nie net opgeroep word om die verlossingsdade te verkondig nie, maar ook telkemale opgeroep word om te let op hoe hulle lewe in hierdie wêreld (1 Pet 1:16, 17, 22; 2:1, 12, 13, 15, 17, 18; 3:1-12; 5:5). Die gemeente word opgeroep om deel te neem aan die sosiale lewe, en so ‘n voorbeeld te wees in die gemeenskap. Indien die gelowiges so leef, sal ander sien dat hulle gewone mense is, soos enige iemand anders, wat in die gemeenskap wil leef en bekommerd is oor mense (vgl Steurnagel 1986:14). “The congregation itself (that is, its being) is part of the message it proclaims. Faith and life are the two sides of the same coin. The congregation exists ‘in order that’ it should proclaim the amazing liberating acts of God” (Robinson 1989:185).

Steuernagel (1986:14-18) wys baie duidelik daarop dat woord en daad beide dimensies is van die Christelike getuienislewering. Hierdie getuienislewering is baie sterk gemeenskapsgerig en dit kom uit die hart van die gemeente, nie uit die harte van verskillende individue nie. “And last, but not least, mission is also conceived of as a task to be exercised in a communitary dimension. In word and deed, in joy and suffering, it is

the privilege of the community to ‘declare the marvellous deeds of him until he comes’ ” (Steuernagel 1986:16).

2.3 Gevolgtrekking

Jesus Christus self is die insteller van die Missionêre Diakonaat. Die implementering van die Missionêre Diakonaat sal vereis dat daar sekerheid oor die kerk se identiteit sal wees. Dit is God se kerk. Hy het die kerk uitverkies om die “verlossingsdade” te verkondig. Die kerk moet baie duidelik verstaan wat dit beteken om uitgekies te wees, en moet leer uit Israel se verhouding met God. Die kerk moet vreugde vind in die genade wat God aan hulle betoon het om hulle “uit die duisternis tot die lig te bring”. So kan die kerk hom verheug, al word hy bedroef gemaak deur nood (allerhande beproewings), en so sal die egtheid van die geloof blyk (1 Pet 1:6). Die kerk moet verantwoordelikheid aanvaar vir die *missio Dei* in sy verskillende gestaltes (*missiones*), want hy is God se volk, sodat die *missio Dei* inderdaad ook *missio ecclesiae* sal word.

Die missionêr-diakonale bediening sal bepaal word deur die siening van die kerk as instituut. Teologiese denke oor die kerk het geweldige praktiese implikasies vir die struktuur van die kerk, wat in ‘n groot mate die funksionering van die kerk en dus ook die bediening van die kerk raak. Die teologiese denke oor die kerk het ook implikasies vir hoe gedink word oor die missionêr-diakonale karakter van die kerk. Daar sal nie ‘n (meer) sinvolle bediening kom voor daar nie nuut gedink word oor die verhouding sending en kerk nie (vgl Nacpil 1998:18).

Die Bybel is duidelik daarvoor dat sending en kerk onlosmaaklik deel is van mekaar. Dieselfde Gees wat die kerk kom stig, is die Gees wat die sending van stapel stuur. Die uitgangspunt vir die Missionêre Diakonaat is dat dit:

- In die eerste plek *missio Dei* is.
- Tweedens is die doel van Missionêre Diakonaat die redding van die wêreld.
- Derdens is die kerk die “eerste vrug” van die sending (Rom 8:23). Tog moet onthou word dat die roeping van die sending nie in die eerste plek die bymekaar roep van ‘n kerk is nie, maar die redding van die wêreld.

- Vierdens kan daar alleen gepraat word van *missio ecclesia* wanneer die kerk deel is van die *missio Dei*. Daarom is die doel van die kerk, die wese van die kerk, niks anders as *missio Dei* nie. Kerk word dus gedefinieer deur sending en nie sending deur die kerk nie (vgl Nacpil 1998:18-19).

Sonder 'n bepaalde identiteit kan daar geen Missionêre Diakonaat wees nie. Daarom is dit belangrik dat die kerk terugkeer na die Woord en die belydenisskrifte, om te sien en te beleef hoe dit ons op die wêreld rig. Die kerk is nie (net) die objek van die bediening nie maar veral ook die subjek van die bediening. Die kerk se identiteit in Christus is juis daarin geleë dat hy gestuur is na die wêreld. Die kerk sal nie net as instituut bewus gemaak moet word van sy identiteit nie, maar elke individuele gelowige sal die voorreg en die verantwoordelikheid van die verkiesing moet besef. Daar sal dus opnuut baie aandag geskenk moet word aan die amp van die gelowige, en die bediening van die gawes (vgl Kritzinger 1979:189-191). "Die hele lewe van die kerk, ja, die ganse bestaan van elke gelowige is deel van sy of haar 'sending'. Elke gelowige is 'n sendeling ... Daar is baie min van 'n onderskeid tussen die 'bediening' van 'n persoon, en sy/haar 'sending'" (Kritzinger 2001:74).

Wanneer na die Suid-Afrikaanse en Afrika konteks gekyk word, is dit, in die lig van byvoorbeeld die Vigs-pandemie, Afrika oorloë en hongersnood, van wesentlike belang dat elke gelowige sy gawe sal gebruik om mense te lei tot 'n ontmoeting met die Here Jesus Christus. Dink vir een oomblik aan die "geestelike/pastorale" las wat al die Vigs sterfgevallen op 'n gemeente lê. Dit is onmoontlik dat die leraar dit alleen kan hanteer. Dit is uit die Afrika konteks verder duidelik dat ons nie net met die kerugma, die geestelike, kan besig wees nie - Jak 2:15-16 spreek ons baie duidelik aan: "Sê nou daar is 'n broer of 'n suster wat nie klere het nie en dag vir dag honger ly, en sê nou een van julle sou vir hulle sê: 'Mag dit met julle goed gaan; gaan trek julle warm aan en eet genoeg,' maar julle gee nie vir hulle wat hulle nodig het om van te lewe nie wat help dit dan?" Daar moet 'n strategiese, doelbewuste diakonale (daad) verkondiging wees.

3. MISSIONÊRE DIAKONAAT BEDIEN 'N OMVATTENDE NOOD

3.1 Inleiding

Uit die Ou Testament vind ons die meeste voorbeelde van Missionêre Diakonaat in die wette wat aan Israel gegee is, veral in Deuteronomium en Levitikus. Telkens word die Missionêre Diakonaat in die gedeeltes gegrond op die verhouding met God. 'n Duidelike voorbeeld hiervan is Lev 19:2, "Praat met die hele gemeente Israel en sê vir hulle: Wees heilig, want Ek die Here julle God is heilig". Telkens word Israel op een of ander manier herinner aan hulle identiteit, of dat hulle moet leef volgens dit wat hulle alreeds is. Belangrik dat dit hier nie net gaan om hulp nie, maar 'n bepaalde gesindheid en verhouding teenoor dié wat minderbevoorreg is. Ook die profete lewer baie skerp uitspraak oor die miskenning van die hulpbehoewendes.

In die Nuwe Testament wemel die evangelies van Missionêre Diakonaat in die lewe van Jesus. Hier word kortliks verwys na twee voorbeelde. Die eerste is die baie bekende verhaal van die barmhartige Samaritaan (Luk 10:25-37). Die Samaritaan het die minste rede gehad om die hulpbehoewende te help, tog help hy omdat sy hulp gemotiveer word vanuit 'n Jesus-gesindheid. Luk 15:33 sê dat hy die man wat onder die rowers geval het, "innig jammer gekry het". Dikwels in die evangelies lees ons dat Jesus die mense "innig jammer gekry het". Die Missionêre Diakonaat het nie vooropgestelde grense of vereistes nie. Die grense en vereistes word slegs bepaal deur die liefde van Christus. "The principles of the Christian *sophia* are at most maxims, never rules or precepts, and they illuminate situations, but do not dictate decisions" (Van Peski 1968:250).

Uit Romeine 12 is dit duidelik dat die liefde van Christus nie beperk word nie. In Rom 12:1 word 'n beroep gedoen op die broers "op grond van die groot ontferming van God", om eerstens te kyk na hulle verhouding met God en dan na hulle verhoudinge onderling in die gemeente. Die motivering is weereens vanuit God se verhouding met hulle, God se ontferming oor hulle. Daar word verwys na die onderlinge verhouding met "mekaar"

(Rom 12:10). Hierna word verwys na medegelowiges (vers 13). Of hierdie kring wyer is as die “mekaar”, bedoelende van 'n ander gemeente, is nie heeltemal duidelik nie. Vers 17: "Wees goedgesind teenoor alle mense", en dan vers 23: "As jou vyand honger is, gee hom iets om te eet...". Dit is duidelik dat "die ontferming van God" oor alle grense strek, dat dit van binne na buite uitkring. Ons mag nie mensgemaakte grense stel aan die Missionêre Diakonaat nie. Ons mag dit nie beperk tot ons vermoëns, of die gelowiges, of ons gemeenskap nie. Ons mag dit slegs beperk tot die liefde van Christus. “Dieselfde gesindheid moet in julle wees wat daar ook in Christus Jesus was: Hy wat in die gestalte van God was, het sy bestaan op Godgelyke wyse nie beskou as iets waaraan Hy Hom moes vasklem nie, maar Hy het homself verneder deur die gestalte van 'n slaaf aan te neem en aan mense gelyk te word” (Fil 2:5-7).

Die kerk is nie belangriker as sy Meester nie, daarom moet gelowiges saam met mense in hulle nood kom staan en bereid wees om hulle te dien, omdat Christus aan die kerk die voorbeeld kom stel het (Joh 13:15-17).

3.2 God se verlossingsplan

Waar gelowiges bewus is van hulle identiteit in Christus, sal hulle spontaan ‘n aanvoeling hê vir God se verlossingsplan, maar dit moet ook doelbewus en daad-werklik aan hulle verkondig en geproklameer word. Gelowiges moet begryp dat hulle uitverkies is tot diens. God se verbond met hulle, dat Hy in ‘n spesifieke verhouding met hulle staan, dring hulle en stel hulle in staat om tot seën te wees. Een van die vereistes van die verbond is, dat daar omgesien moet word na hulle wie nie werklik regte het nie; die vreemdeling, die weduwee en die wees. Verbondskinders het dus die verantwoordelikheid om die boodskap te verkondig dat God in Christus die genadeverbond aangaan met elkeen wat met ‘n ware berou en opregte geloof die Here Jesus Christus aanneem. Gelowiges moet begelei word om te verstaan dat God sy verlossingsplan deur hulle laat aanbreek, die Koninkryk van God kom deur menslike handeling in hierdie wêreld.

God se verlossingsplan is spesifiek, naamlik geloof in die Verlossingsdaad van die Here, Jesus Christus. Dit is die kriterium vir die verlossing, nie om mense te verwesters nie. Missionêre Diakonaat moet binne die Afrika konteks beoefen word, en aanvaarbaar wees vir die Afrika mens, en hom/haar ophef om te wees wat God bedoel dat die mens moet wees. Daarom sal die kerk versigtig moet wees om nie die noodlydendes se insette te misken en op neerbuigende en paternalistiese wyse die nood aan te spreek nie. Die noodlydendes moet juis bevry word van hulle nood, God alleen kan bevry (deur mense), en dit geskied op persoonlike vlak, daarom moet noodlydendes begelei word om eienaarskap vir hulle nood en hulp (geloofsgemeenskap en projekte) te aanvaar. Alleen so kan hulle ook die verlossing van God op 'n persoonlike wyse beleef. Verskeie voorbeelde van historiese modelle word beskryf deur Kritzinger (1994).

Om die omvattendheid van die verlossing wat Christus gebring het, te verstaan, en dan te besef hoe omvattend die Missionêre Diakonaat is, word in die volgende gedeelte met Luk 4 gehandel.

3.2 Luk 4:16-30

Om sinvol oor die omvang van die Missionêre Diakonaat te kan praat, moet daar eers 'n slag gekyk word na die nood. Wat is die oorsaak van die nood in die wêreld? In die Gereformeerde tradisie word veral klem gelê op die sonde van die mens wat aan die wortel van sy ellende lê, en verantwoordelik is vir sy nood/lyding op alle lewensterreine, so asof onetiese optrede, of geweld, of onverantwoordelike seksuele gedrag, of diskriminasie, of onregverdigde strukture glad geen rol speel in die nood van mense nie. Job en Prediker leer tog dat sonde nie die oorsaak is van alle nood/lyding nie. Sonde self is egter ook 'n stuk lyding. Lukas kom skilder Jesus se lewe en bediening as antwoord op menslike nood en lyding. Lukas wys daarop dat Jesus se lyding ook in noue verband staan met die lyding van die mens, en dat Hy deur sy lyding vir die mens bevryding bewerk (Scheffer 1990:97).

Hierdie gedeelte moet verstaan word teen die agtergrond van die aankondiging van “die genadejaar van die Here” (vgl Conradie 1996:111-113). Hierdie genadejaar staan in

verband met die jubeljaar waarvan ons in Lev 25 lees: “Die ramshoring is die teken dat almal in die land die jaar van die vyftigste landbouseisoen op ‘n besondere wyse aan die Here moet wy. Daar moet ‘n landswye afskrywing van skuld geproklameer word. Dit moet vir almal ‘n hersteljaar wees: elke Israeliet moet sy grond terugkry en mag na sy familie toe teruggaan” (Lev 25:10). Die punt van die genadejaar was dus dat elkeen die geleentheid kry om voor te begin. Dit is belangrik om daarop te let dat hierdie landbouseisoen op ‘n besondere wyse aan die Here gewy word, deur die medemens se skuld vry te skeld, sodat hy weer voor kan begin. Die genadejaar het dus veral sosiale implikasies gehad, dit het veral mense van fisiese nood verlos.

Na die beste van ons wete het die Jubeljaar nooit plaasgevind nie. Jesaja het egter in sy profesie hierdie hoop verwoord met die verwagting dat die ramshoring wel eendag sal blaas en die jubeljaar sal aankondig. Dit is teen hierdie agtergrond dat die verwagting van die koms van die Messias, wat ‘n jaar van herstel sal bring vir almal wat in nood is, groei (Conradie 1996:112). Dit is dan teen hierdie agtergrond wat Jesus die woorde van Jes.61:1-2a op Homself van toepassing kan maak, wanneer Hy sê: “Vandag is hierdie Skrifwoord wat julle nou net gehoor het, vervul”.

Scheffer (1990:99-105) dui die ingrypende vernuwing van die genadejaar aan wanneer Hy dit bespreek aan die hand van die verskillende vorme van lyding/nood wat aangespreek word in die gedeelte.

- **Ekonomiese nood**

Die armes waaroor dit hier gaan, is die werklik materiële armes. Hiervoor gebruik Lukas die term *ptochos* tien keer in sy evangelie, en nie een keer noop die teks mens om die term figuurlik of allegories te verstaan nie. Uit die teks kan mens nie anders as om die term letterlik te verstaan nie. *Ptochos* verwys na totale armoede, in so mate dat die arme moes bedel om te bestaan. So word bv verwys na die weduwee van Sarfat (4:25-26), Lasarus en die ryk man (16:19-31).

- **Fisiese nood**

Jesus noem hier dat Hy gekom het om die blindes weer te laat sien. Ook hier moet dit letterlik verstaan word. Hier word vooruitgegryp na Jesus as die groot Geneesheer. Jesus staan nie onverskillig teenoor fisiese pyn nie. Vers 23 laat duidelik blyk dat fisiese genesing 'n belangrike motief in die perikoop is, verder is daar ook nog verwysings na die Kapernaum episode (4:31-41), asook die genesing van Naäman die Siriër (4:27). Die lyding van die siekes word meermale deur Lukas beklemtoon, en saam met die woordverkondiging vorm Jesus se genesings die kern van sy bediening. Naas siekte is daar ook ander vorme van fisiese-liggaamlike lyding, aanranding (10:25-37), diegene wat fisies honger is (1:53; 3:11; 6:1-5 e a), of wat fisies in gevaar verkeer (8:22-25). "Ware godsdiens beteken barmhartigheid teenoor die wat ly en die praktiese uitvoering van Jesus se opdrag: 'gaan maak jy ook so' (10:37)" (Scheffer 1990:101).

- Psigologiese nood

In Luk 4:18 is sprake van die vryheid van gevangenes en onderdruktes. In die konteks van Jesaja kon dit dui op die Babiloniese gevangenskap, of die arm onderdruktes wat in Palestina agtergebly het. Daar is genoeg bewyse uit die direkte konteks van die perikoop 4:31-39, asook ander gedeeltes in Lukas en Handeling (10:38) waar verwys word na die gesondmaking van diegene wat "deur die duiwel onderdruk is" (letterlik vertaal), om die afleiding te maak dat dit hier na alle waarskynlikheid handel oor duiwelbesetenheid. Daar moet dus nie te gou aangeneem word dat ons hier met politieke onderdrukking te make het nie. Politieke lyding kom wel later in die evangelie aan die orde. In Lukas se beskrywings van Jesus se eksorsismes val die klem nie in die eerste plek op die uitdrywing van demone of op Jesus se "magtige dade" nie. Lukas se simpatie lê by die slagoffers van duiwelbesetenheid, daarom skryf hy in 4:35 (anders as Mark 1:26) dat die duiwel uit die man gegaan het "sonder om hom seer te maak".

- Geestelike of religieuse nood

Dit is opvallend dat *aphesis* wat in 4:18 met "vrylating" en "vryheid" vertaal word, elders in Lukas vertaal word met "vergifnis", soos in die uitdrukking "vergifnis van sonde" (1:77; 3:3; 24:47). Dus kan aangeneem word dat Lukas met die gevangenes en onderdruktes ook dié in die oog het wat onder die skuld van hulle sonde ly. In Lukas is

daar ook nie altyd so 'n duidelike onderskeid tussen geestelike en fisiese lyding nie. Duiwelbesetenheid en siekte is dikwels nou aan sonde gekoppel (Luk 5:17-26). So kan die uitdrukkings vrylating van die gevangenis en onderdrukte in vryheid, sonder probleme gelyktydig na duiwelbesetenheid, siekte en sonde verwys.

- Politieke nood

Die perikoop op sigself is polities gelaai. Nadat Jesus uit Jesaja gelees het, en Hy aankondig dat die Skrif vervul is, ontvang Hy eers baie positiewe reaksie (4:22). Wanneer Hy egter aandui dat God se genade ook waar is vir die nie-Jode, is dieselfde mense woedend en wil hulle Hom doodmaak. Hierin kom die Nasareners se politieke vooroordeel oor die nie-Jode duidelik na vore. Hulle het geen probleme met die genade van God solank dit tot redding van hulle eie mense is nie. As dit egter ook waar is vir die heidene, is die positiewe gevoel oor die redding ook daarmee heen. Hierdie motief vir die aanvaarding van die heiden nasies word telkens in die evangelie bevestig.

- Sosiale nood

Lukas maak baie van die wat geen sosiale regte het nie. In 4:25-26 word klem gelê op die feit dat die weldoener aan Elisa 'n weduwee (van Sarfat) was. So ook vind die opwekking van die seun van 'n weduwee (van Nain) plaas. Lukas lê ook in die res van die evangelie sterk klem op vrouens, en dan veral weduwees. Ander sosiaal verontregtes aan wie hy baie aandag skenk, is tollenaars, herders, soldate en kinders. Ons sou ook kon dink aan melaatses en armes.

Die nood van mense kom na vore in verskillende vorme van lyding. As antwoord op die nood sal die kerk een omvattende bediening moet beoefen in navolging van Christus. Hierdie enkelvoudige bediening het beide 'n instandhoudings- en 'n vernuwings- of vermeerderingskarakter. Jesus se lyding staan in noue verband met menslike lyding, omdat Hy sonder enige kompromieë intree vir die noodlydendes. So word Jesus se dood voorgelê as die dien van sy volgelinge (Luk 22:27). In die Missionêre Diakonaat gaan dit dus daarom dat, in navolging van en in gehoorsaamheid aan Christus, gelowiges hulle

vereenselwig met alle mense in nood, deur die genadejaar van die Here vir hulle aan te kondig deur woord en daad, sodat elkeen weer die geleentheid kan kry om voor te begin.

In die lig van die omvattende nood wat deur die kerk aangespreek moet word, sal die Missionêre Diakonaat ten minste die volgende gestaltes vertoon.

4. VERSKILLENDE GESTALTES VAN DIE MISSIONÊRE DIAKONAAT

Vanuit die Pentateug lig Prinsloo (1982:5-7) essensiële sake in verband met barmhartigheid uit. Wat dadelik opval, is die vorm waarin hierdie barmhartigheidsopdragte gegiet is.

- Feitlik sonder uitsondering staan hulle in die apodiktiese of onvoorwaardelike vorm. Diens van barmhartigheid is dus nie 'n opsionele saak nie. Jahweh gee dit as opdrag aan diegene wat bely dat hulle sy volk is.
- Die opdrag tot barmhartigheidsdiens word nooit losgemaak van Jahweh en sy dade nie, maar dit word juis ingebed in die heilsgeskiedenis.
- Die barmhartigheidsopdragte het met konkrete sake te make. Die volk van die Here moet 'n konkrete bydrae lewer tot die lewe van die minderbevoorregtes.
- Opdragte tot barmhartigheid word beheers deur die feit dat die hele land en alle eiendom van die volk, aan die Here behoort.
- Die Pentateug tekste dui aan dat God die barmhartigheidsopdragte so belangrik ag, dat dit 'n integrale deel van die volk se bestaan vorm. Dit is so belangrik dat die verontagsaming daarvan God se toorn opwek en sy straf teweeg bring, terwyl die nakoming daarvan weer seën bring.

Die Missionêre Diakonaat kom voor onder verskillende benamings en gestaltes. So wyd soos die nood (geestelik en fisies) in die wêreld is, so wyd is die verskeidenheid gestaltes wat die Missionêre Diakonaat kan aanneem. Crafford (1982 : 37-49) gee die volgende indeling:

4.1 Eksemplariese diakonaat - die voorbeeld van die lewe

Die beste voorbeeld van eksemplariese diakonaat is die lewe van Jesus Christus. Jesus het nie alleen geleer nie, Hy het dit wat Hy geleer het, geleef. Hy het mense as mensdom, maar ook as individue, liefgehad, hulle nood ernstig opgeneem. Ook die kerk moet so oor mense dink. 'n Dienslewerende kerk is een gemeenskap waar elke individu ernstig geneem word, en waar persone in geheel aanvaar word. 'n Persoon is nie maar iemand wat gewen moet word, of gehelp moet word nie, hy/sy is 'n unieke beeldraer van God. Christus kyk na mense wat heelheid en betekenis soek in 'n gebroke sinlose wêreld (vgl Armstrong 1979:44).

Dit is Jesus se diakonale lewenswyse wat mense na Hom toe trek. Ook die eerste gemeente in Handeling 2 is 'n voorbeeld van die krag van eksemplariese diakonaat. Hulle lewenswyse - eengesindheid, onderlinge verbondenheid, mededeelsaamheid - het daartoe gelei dat ons die volgende lees: "Die hele volk was hulle goedgesind. En die Here het elke dag mense wat gered word, by die gemeente gevoeg" (Hand 2:47). Alle diakonaat, as tekens van die koninkryk, is eksemplaries van aard, omdat dit voorbeelde is van God se ingrype in die nood en lyding in hierdie wêreld. Hier moet die klem val op die eksemplariese lewenswandel van elke gelowige. 1 Pet 1:16 "Wees heilig, want Ek is heilig". Die diakoniese gesindheid en dienende lewenswandel van elke gelowige lidmaat is die mees primêre vorm van die Missionêre Diakonaat. Alleen as die lidmate tot diensbetoon in die wêreld bereid is, kan daar 'n diakoniese gemeente tot stand kom. Die bestaan van 'n dienende lidmaat en 'n diakoniese gemeente is die heel eerste teken van die realiteit van die koninkryk (vgl Crafford 1966:360).

4.2 Karitatiewe diakonaat - dade van barmhartigheid

Barmhartigheidsdade op vele terreine is die tradisionele vorm van diakonaat waarmee ons goed bekend is. Die vraag is net, het ons 'n oog vir die nood buite die gemeente grense bv oor die kleurgrens? As ons moet kies tussen diakonaat binne of buite die gemeente, dan kies Paulus nie vir die een of die ander nie (vgl Gal 6:10). Die kerk mag nooit die Missionêre Diakonaat opgee ten gunste van die diakonaat binne die gemeente

nie, want dit is nie òf die een òf die ander nie. Net so mag die diakonaat in die gemeente nie opgegee word t w v die Missionêre Diakonaat nie (vgl Velema 1991:211). Oral waar daar armoede, lyding en siekte is, is daar ruim geleenthede vir die kerk om sy diakonaat uit te leef - ook buite die gemeenteverband. Dit moet op spontane en georganiseerde wyse deur die Missionêre Diakonaat bevorder word (vgl Crafford 1966:361).

4.3 Koinoniale diakonaat - gemeenskapskeppend

Diakonia is 'n sigbare uitdrukkingsvorm van koinonia (vgl AKDB 1986), daarom het diakonaat ook die funksie om die gemeenskap tussen mense te bevorder, nie net in die kerk nie, maar ook in die samelewing.

'n Sosiologiese definisie van die samelewing is: “Maatschappij is het geheel van individueel en collectief gevarieerde relatievormen tussen mensen” (Noordegraaf 1991:158). Dit gaan dus oor 'n netwerk van verhoudinge tussen persone, instellings, asook kollektiewe verbande soos skole, kerke, gemeentes, besighede, ens. Die diakonia is daarop gerig om in die samelewing tekens van die koninkryk op te rig. Jesus se diakonia is altyd gemeenskapskeppend gerig. Dit wat versteuring in die gemeenskap veroorsaak - siekte, besetenheid, armoede, ongeregtigheid, sonde, ens - spreek Jesus aan deur sy woorde sowel as sy dae. Telkens nadat Jesus wonders gedoen het, sien ons dat Hy die mense terugstuur (Mark 5:19; 8:9) of dat hulle self teruggaan (Joh 4:28) na hul eie gemeenskap om daar as nuwe mense te gaan lewe. Die wonder is om te lees dat daardie gemeenskappe ook verander het (Joh 4:39-41) deur tot geloof te kom. So word daar spesifiek ook diakens aangestel (Hand 6), onder andere met die doel om die gemeenskap tussen die strydende faksies in die gemeente te herstel.

4.4 Sosiale diakonaat - die eise van geregtigheid

Die kerk is nie daar ter wille van homself nie, maar ter wille van die wêreld. Dus kan die diakonia van die kerk ook nie net op homself of na binne gerig wees nie, maar moet dit gerig wees op die wêreld.

We wijzen een introverte kerklikheid die geen oog heeft voor de sociaal-ethische aspecten van de diakonia af. Wij verwerpen ook een vermaatschappelijking van

de kerkelike praxis, waarbij de kerk verwordt tot een maatschappelijke actiegroep. Diakonaat is getuigenis metterdaad in de sameleving niet conform de normen van de een of andere welzijnspolitiek, maar overeenkomstig Gods Woord. Het is de liefde van Christus die drijvend motief is in de dienst jegens de samenleving (Noordegraaf 1991:163).

Dit is egter van wesenlike belang dat die gerigtheid op die wêreld deur die verhouding met God bepaal word. "For there is now a more general awareness that there can be no 'service' without 'doctrine', that, in other words, it is your theologia which determines your diakonia" (Gensichen 1971:80).

Die diakonaat het ook nie net met sekere aspekte van ons lewens te doen nie, maar met ons totale lewe en lewensstrukture (Armstrong 1979:58). Die diakonaat het nie net met barmhartigheid en liefde te doen nie, maar veral ook met geregtigheid, nie net met armes en lydendes nie, maar veral ook met verdruktes en verontregtes. Want juis daar waar nie geregtigheid is nie, vind ons vorme van armoede en lyding. Baie van die terreine op sosiale gebied is primêr die verantwoordelikheid van die staat, soos byvoorbeeld werkverskaffing, gesondheid, behuising, gemeenskapsdiens, ontwikkelingshulp, vryetydsbesteding, verantwoordelike burgerskap, bestryding van sosiale euwels, ensovoorts. Die kerk moet egter dikwels deur sy getuienis die staat oproep tot sy verantwoordelikheid in hierdie verband. Soms moet die kerk tekens van sosiale diakonaat oprig om die nood onder die aandag van die staat te bring (Crafford 1966:361).

4.5 Industriële diakonaat - die arbeidsterrein

Die terrein van die arbeid met sy vele arbeids- en verhoudingsvraagstukke, verg heel gespesialiseerde aandag. Moeilike vraagstukke soos vakbonde, trekarbeid, gesinsontwrigting, lone, werksure en talle ander industriële vraagstukke, behoort deurlopend gespesialiseerde aandag te kry. Die kerk se werk is om toe te sien dat die beginsels van die koninkryk ook in die wêreld van die industrie ingedra word. Wat die taak meer dringend en ingewikkeld maak, is die rewolusie in die inligtingstegnologie, die rol van byvoorbeeld televisie en internet.

4.6 Politieke diakonaat - die eis van bevryding

God tree in vir die magteloses en verdruktes (Eks 3:8). Die kerk as instrument van God het die opdrag om dieselfde te doen. Daarom gaan dit in die Missionêre Diakonaat oor alle vorme van die samelewing se nood (Noordegraaf 1991:162). Politieke besluite en strukture bepaal mense se daaglikse lewenswyse en kanse. Die taak van die politieke diakonaat sal eerstens die wetgewing, veral wetgewing wat sosiale implikasies het, soos bv wetgewing rondom aborsie, MIV/Vigs, ens, moet toets aan die eise van die Woord. Tweedens moet die politieke diakonaat daartoe meehelp dat basiese menseregte en geregtigheid daar gestel word, omdat die mens geskape is na God se beeld.

Die politieke diakonaat het tog ook duidelike grense. Die kerk mag nie drukgroepe organiseer en ondermyning en revolusie aanblaas om die sosiale orde te verander nie. Daar moet onthou word dat chaos en ordeloosheid 'n groter euwel kan wees as onregverdige strukture (Crafford 1966:362). Die politieke diakonaat se grense is die liefde van Christus en sy voorbeeld.

4.7 Revolusionêre diakonaat - gestalte van ongeduld

Algaande het in die WRK die diakonaat al meer revolusionêre gestalte begin aanneem. Dit is 'n gestalte van ongeduld, want as getuienis nie die strukture verander nie, dan moet dit deur geweld gedoen word. Hoe mooi die teorieë van die teologie van die revolusie ook al klink, dit dra in hulself die kiem wat die hart van die evangelie kan vernietig. Die kerk kan nie die diakonaat beoefen, of die wêreld tot bevryding lei, soos wat ons wil nie. Die kerk kan dit alleen in navolging van Christus doen: "Nie deur krag of geweld nie, maar deur my Gees ..." spreek die Here. Wanneer die kerk te ongeduldig is om die Here self vir die koms van sy koninkryk te vertrou, is ons besig om die fundamente van die geloof self te ondergrawe. As God, die Transendente, nie meer 'n werklikheid is vir die kerk nie, moet die kerk weer na sy ware identiteit gaan soek. Die kerk mag nie soos die

wêreld volgens die wêreld se metode deur revolusie poog om oplossings te bring vir die nood van die wêreld nie (Crafford 1966:362).

Tog kan die kerk ook nie anders as om rewolusionêr betrokke te wees by die wêreld en sy nood nie. Dit is egter 'n gekwalifiseerde rewolusionêre betrokkenheid in die sin dat dit positief betrokke is by die wêreld en dat die kerk die wêreld aanpraat en rigting gee vanuit die Skrif.

Die kerk wat nie 'n maatskappykritiese instituut is of wil wees nie, is soos 'n fabriek wat goedere fabriseer soos ossewawiele en vetkerse, wat in die moderne samelewing nie nodig is nie. Maar vir 'n rewolusionêre maatskappy het ons 'n rewolusionêre kerk nodig. 'n Gespiritualiseerde kerk met al sy meditasie en dogma kan die koninkryk van God in 'n samelewing soos die van ons nie dien nie. So 'n kerk bied vetkerse vir brood aan (Heyns 1975:78).

4.8 Ekumeniese diakonaat - samewerking tussen kerke

Die nood in die wêreld is dikwels te groot vir een kerk om te kan hanteer. Verskillende kerk- genootskappe of ekumeniese liggame wat in so situasie saamwerk, lewer 'n geweldige getuienis aan die wêreld. Ekumeniese samewerking is nie net iets wat op hoë vlak moet plaasvind nie, maar veral en spesifiek ook op plaaslike vlak waar een gemeente 'n ander se hande vat om hom in sy nood te help. Ekumeniese samewerking is onontbeerlik in die Missionêre Diakonaat.

Dikwels word by ekumeniese diakonaat slegs gedink aan finansiële bydraes, veral as gedink word in terme van die verhouding met jonger kerke. Tog is daar in die ekumeniese diakonaat soveel meer geleenthede in terme van hulp, met administrasie, opleiding, beplanning, bestuur en geestelike ondersteuning, om maar enkeles te noem.

Graag sal ek die volgende terrein van die diakonaat by dié van Crafford voeg, naamlik:

4.9 Die ekologiese diakonaat – ons en ons omgewing

Die kerk het ook 'n verantwoordelikheid om om te sien na die skepping. God het ons tog immers aangestel as sy verteenwoordigers om te heers oor die skepping. Die kerk het daarom ook 'n verantwoordelikheid om om te sien na die natuur, na die gebruik van hulpbronne, die verstedeliking, die landbou, bosbou, wildbewaring, ens. Die ekologiese diakonaat sal dikwels ook baie nou aansluit by die politieke diakonaat, veral waar dit handel oor die bewaringsaspek van hulpbronne, maar selfs met verstedeliking en die industrieë.

Tog sit daar ook meer in die ekologie Dit is juis die ekologie, die skepping van God wat ons aan mekaar bind en ook van mekaar onderskei. Dit is ons verstaan van die kosmos en ons rentmeesterskap wat ons verhouding, met God, medemens en skepping bepaal. Deur die liefde van God is ons gedring tot 'n ekologiese diakonaat.

Cosmologies locate human life within a cosmic order across which the moral fabric of society is often woven. Every model of the cosmos conveys an ethos as well as a mythos. The relation between cosmos and ethos is dialectical: the way in which a cosmos is structured reveals something of the community's ethos but the constructed cosmos also shapes the community's ethos ... There seems, therefore, to be an inextricable link between cosmologies and a system of moral values. Cosmologies provide a sense of identity, orientation and order ... Without a common cosmology a common moral language cannot be sustained (Conradie 2001: 279-280).

4.10 Pogings tot vergestaltung van die missionêre diakonaat

4.10.1 Die "Comprehensive approach"

'n Belangrike aspek van die "Comprehensive approach"-gedagte is dat die gelowige ook op sosiaal-ekonomiese terrein sy taak moet sien.

Die gedagte van 'comprehensive approach' vind ook uitdrukking in die skema van kerygma, koinonia en diakonia. Hierdie skema is ongeskik om die volle wese van die kerk tot uitdrukking te bring, omdat dit veral die funksionele aspek van die kerk se bestaan op die voorgrond stel, maar die syns-aspek verwaarloos. Wanneer dit egter gaan om die aksie van die kerk na buite, wat wesensuiting van

sy syn-in-Christus in sy bestaan in die wêreld is, is die drie terme besonder geskik om die benadering ("approach") van die sending tot die wêreld uit te druk (Crafford 1966:150-151).

Teen hierdie beweging is veral kritiek uitgebring, omdat dit maklik kon vervlak tot "social gospel", en die diakonaat dan 'n sosiaal-etiese humanitêre beweging word met slegs 'n strewe tot wêreldverbetering. Op die kerk rus 'n tweeledige roeping in soverre dit kontak met die wêreld betref, naamlik: 'n missionêre roeping, en 'n diakoniese roeping. Die motief van die diakonaat moet altyd wees die verkondiging van die groot daad van God in die Here, Jesus Christus. In die diakonaat moet die verkondigde woord sigbaar gemaak word. Dit moet ook die norm en die belangrikste begrensing vir die diakonaat in die sending wees. Sodra die dienste kom op die vlak van die "social gospel", en dit nie meer verband het met die verkondiging nie, dan is dit vir die kerk 'n teken dat hy in sy diakonaat die grense reeds oorskry het.

Die Evangelie moet hom rig op die mens in sy totaliteit, maar dit moet primêr verkondiging bly. Die bekeerlinge sal self die evangelie in die praktyk van hulle lewe in daad omskep. Die sending het nie die taak om ook 'n sosiaal-ekonomiese diens te ontvou nie (Crafford 1966:150). Daar moet daarteen gewaak word om mense te verwesters, en dan te dink dat die evangelie in sy volle omvang tot die mense gekom het. Mense moet eerder geleer word om vanuit hulle konteks en kultuur goeie rentmeesters te wees van dit wat God tot hulle beskikking stel. Missionêre Diakonaat is ingestel op diens, nie op voorskrifte nie.

Juis hierdie sosiaal ekonomiese diens hoort by die diakonaat van die kerk, vergelyk byvoorbeeld die eerste gemeente in Handeling, en selfs 2 Korinthiërs 8 en 9. Die diakonia van die kerk is geneig om in 'n groot mate net na binne gerig te wees, sonder 'n oog vir die sosiaal ekonomiese omstandighede van die wêreld. Daarom pleit ek dat daar iets soos 'n Missionêre Diakonaat sal wees wat juis op die wêreld gerig is. Moontlike gevare van die "comprehensive approach" waarteen gewaak moet word is:

- dat dit die daadverkundiging te veel op die voorgrond kan bring ten koste van die woord, sodat die klem net val op sosiaal-ekonomiese skemas.
- Hiermee saam hang die gedagte dat in die "comprehensive approach" die evangelie vervlak word tot 'n "social gospel" wat alleen streef na wêreldverbetering.

Soos duidelik blyk, is daar ook baie positiewe beginsels in die "comprehensive approach", want juis hierdie benadering lê ten grondslag van die Missionêre Diakonaat. Smit (1982:35-36) dui aan dat dit nie 'n ongekwalfiseerde "Comprehensive Approach" mag wees nie. Die sendingaanpak is nie multi-dimensioneel nie, maar eenvoudig. Die evangelie prediking is die sentrale diens – die hart – van die sending en die ander dienste is verduideliking, konkretisering en toespitsing van die evangelie. Die evangelie self is multi-dimensioneel en raak die hele mens en sy hele lewe in al sy dimensies.

4.10.2 Wêrelddiakonaat

Wêrelddiakonaat word dikwels verwar met Missionêre Diakonaat, terwyl dit maar een aspek daarvan is.

Onder het werelddiakonaat verstaan we het dienstbetoon van de christelike gemeente over de grenzen heen. Wat voor de samenleving in zijn totaliteit geldt, geldt ook voor de kerken op landelijk en plaaslijk niveau: Grenzen hebben zich in onze eeuw verwijd. We verkeren in een mondiale, wereldwije samenleving. De politieke en economische ontwikkelingen in onze eeuw, de moderne transportmiddelen en de ontwikkelingen in de media hebben als gevolg dat we ons niet kunnen beperken tot de samenleving van eigen dorp, stad, provincie of land (Noordegraaf 1991:197).

Ook Karres (1969) onderskei tussen "Dienst over de grenzen" waaronder hy wêrelddiakonaat bespreek, "Diakonaat en zending", en "gemeente diakonaat". Dit is inderdaad so dat wêrelddiakonaat soos dit vandag bekend is sy wortels in die sending het. Wêrelddiakonaat verskil van wat onder Missionêre Diakonaat verstaan word, om die volgende redes:

- Om wêrelddiakonaat gelyk te stel aan Missionêre Diakonaat veronderstel 'n spesifieke "geografiese" verstaan van sending.
- Wêrelddiakonaat vind hoofsaaklik plaas vanuit die Weste na die Derdewêreldlande, omdat dit opgaan in ontwikkeling en strukturele ontwikkeling. Heeltemal tereg waarsku Noordegraaf (1991:214) dan ook hierteen.
- In die wêrelddiakonaat word die Woordverkondiging dikwels op die agtergrond geskuif: "Daarnaast bespeuren we een *verschuiving* van het woord naar de daad. Zending wordt in toenemende mate assistentie aan jonge kerken bij de ontwikkeling van hun gemeenschapsleven en bij de opbouw van de samenleving. De werelddiakonale daad dreigt het woord en de Woordverkondiging te overschaduw" (Noordegraaf 1991:218).

Wêrelddiakonaat het 'n plek binne die Missionêre Diakonaat, maar dan moet daar sekere voorwaardes aan gestel word:

- Die motivering vir wêrelddiakonaat moet die liefde van God wees en daarop gerig wees om die verhouding met Hom te herstel. Die grond is nie in die eerste plek die liefde vir die naaste, of een van die vele vorme van medelyde, simpatie of medemenslikheid nie.
- Offerbereidheid bly in die eerste plek die taak van die kerk. Dit is 'n gawe en 'n stuk genade aan die kerk, daarom kan die kerk nie van enige regering of politieke party verwag om aan die bestaande en steeds groeiende nood in die wêreld te beantwoord nie. 'n Regering of politieke party kan ook nie daaraan beantwoord nie, want daarvoor is bekering nodig. "Genade kan nooit alleen bezit zijn, maar schenk juist een nieuwe kijk op al men bezit, als mogelijkheid tot inzet voor het rijk van de Heer. Wellicht is dat momenteel de ergste vorm van wereldgelijkvormigheid, als de gemeente zich in deze in niets van de wereld onderscheidt" (Karres 1969:116).

Bogenoemde twee opmerkings kan nie die vorm van 'n bevel aanneem nie, maar bly slegs 'n Bybelse oproep om die egtheid van die liefde te toets. Diens oor grense heen gaan dus oor 'n daad van geregtigheid. "Armoede is immers in de bijbel geen schande voor de armen, maar een schande van de rijken" (Karres 1969:120). T w v duidelikheid moet

bygevoeg word dat rykdom nie 'n skande is nie, dit is deel van die genadige seën van die Here. Hy seën ons “sodat sy dae oor die wêreld bekend mag word, sy reddende krag onder al die nasies” (Ps 67:2-3). Die wanverhouding tussen die rykes en die armes is die skande!

4.11 Gevolgtrekking

Die bogenoemde terme bevat inderdaad elkeen 'n aspek van Missionêre Diakonaat. Die probleem daarmee is dat dit dreig om die sending (evangelie verkondiging) in 'n spesifieke rigting te wil dwing, of dit wil verskraal deur dit los te maak van die diakonaat. Die gevare van die "comprehensive approach", en wêrelddiakonaat is reeds uitgewys. Na my oordeel is die terme nie toegespits genoeg op die totale verlossing van Christus nie. In die sin is dit nie werklik omvattend nie, met die gevaar dat ons òf net met sending, òf net met diakonaat òf net met humanitêre werk besig kan wees.

Die bogenoemde terme is pogings om uitdrukking te gee aan die gespanne verhouding tussen woordverkondiging en diakonaat, die omvattendheid van die evangelie (Noordegraaf 1991:222). Deur egter diakonaat aan ander "wêreldse" terme (revolusie, politiek, ens) te bind, word die diakonaat juis verskraal. In 'n poging om die gevaar te ontgom, moet ons die begrip diakonia inspan sonder om afbreuk te doen aan die ideaal van 'n allesomvattende benadering.

- As byvoorbeeld gepraat sou word van Missionêre Diakonaat sou dit beteken dat die sending nie kan volstaan met woordverkondiging nie, maar ook moet volhard in die bediening van die daad. Dit beteken dat in die verkondiging van die sending (kerygma), en die diens in die sending (diakonia), 'n eenheid vorm en dat in die een bediening altyd gesoek sal word na weë om aan beide uitdrukking te verleen.
- Die tweede gevaar kan voorkom word deur sekere aspekte van die "comprehensive approach" meer direk aan die kerklike diakonaat toe te vertrou, totdat die regering van die dag die verantwoordelikheid daarvoor aanvaar. So kan die kerk getuieis lewer teenoor die staat en in die wêreld. Byvoorbeeld grootskaalse hulpverlening in geteisterde gebiede, uitgebreide hospitalisasie, groot sosiaal-ekonomiese skemas, landbouvoorligting, ensovoorts, sou deur die verskillende vergestaltings van die

Missionêre Diakonaat aangespreek kon word, terwyl dit ook wonderlike geleentheid skep om te getuig van die groot dae van God. Hierdie groot strukturele onderneming maak dit egter vir die kerk moeilik om die verkondiging steeds sentraal te maak.

In elk geval word gekies vir die term “Missionêre Diakonaat”. Dit beteken dat die diakonaat hom ook na buite beweeg op die terrein van die wêreld - dat hy daar suiwer uit barmhartigheid hulp en diens verleen. Die missionêre kant van die diens is dat dit iets weerspieël van Christus se bemoeienis met die wêreld tot hulle redding (Crafford 1966:154-155). Die term diakonia in die Nuwe Testament, sluit reeds woord en daad in. In die diakonia val die klem op die daaddiens, maar die woorddiens is daarin inbegrepe en die getuienis-karakter direk aanwesig. Daarmee saam gaan die verkondiging (kerygma) wat gestalte moet vind in diensbetoon (diakonia). Daar word gepleit vir die term Missionêre Diakonaat, omdat daardeur tot uitdrukking gebring word dat die sending in sy dienskneggestalte sy verkondiging deur woord en daad rig tot die wêreld.

5. EENHEID AS GETUIENIS VAN DIE MISSIONÊRE DIAKONAAT

5.1 Die eenheid van die kerk

In ‘n poging om herhaling te voorkom gaan die kwessie rondom die eenheid van die kerk nie hier gedebatteer word nie, maar word hier uitgegaan van die standpunt dat die verskillende gestaltes van die eenheid van die kerk vir die Missionêre Diakonaat van wesenlike belang is. “At different times we read of a eucharistic unity, a charismatic unity, a unity of Jew and Gentile, a unity of faith, and a unity like that between husband and wife – all manifestations of the oneness of the body” (Dunn 1992:150).

Vir baie kerke het die sogenaamde drie-selwe formule (Venn & Anderson) die ideaal geword.

But alongside the Church-kingdom-world model its failing are apparent. The three-self view is narrow, shallow, and self-centered. As covenant communities of the King and provisional representations of the kingdom, local congregations are so much more than money, administration, and converts” (Van Engen 1991:116).

Dit is nodig dat die kerk weer die noodsaaklike en gereformeerde lewensgroeïende beginsel, nl dat die “sturende” kerk deur sy sending groei, sal (her)ontdek, en so die eenheid van die liggaam van Christus in sy verskillende gestaltes sal vergestalt.

Missionêre Diakonaat is so ‘n omvattende bediening dat dit nie anders kan as om ook ‘n ekumeniese bediening te wees nie. Missionêre Diakonaat is die bediening van die hele liggaam, met al sy afsonderlike lede, aan die hele wêreld, binne en buite die liggaam, in al sy nood, fisies en geestelik.

5.2 Die eenheid van die bediening

In die Missionêre Diakonaat handel dit ook om die een bediening van die Woord, wat multi-dimensioneel is, en gestalte vind in die volgende vier bedieninge (vgl Burger 1999:203-260).

5.2.1 Leitourgia

Hier word die begrip *leitourgia* gebruik as ‘n koepelbegrip vir al die aanbiddingsaktiwiteite van die gemeente. Die klassieke vorm van *leitourgia* wat ons ken, is die erediens. In die sin wat dit hier gebruik word, is die betekenis “om te bid”. Burger (1999:206) deel die *leitourgia* in die volgende momente:

- om bewus te raak en te fokus;
- om te onthou en verwonderd te raak;
- om te ontvang en te vier;
- om te kla, te vra en te bely (skuld); en
- om ons toe te wy en te verbind.

Daar is ‘n geweldige nood in die (jong) kerk, meer spesifiek klein gemeentetjies wat nie ‘n leraar kan bekostig nie, aan geestelike- en aanbiddingsleiding. Hierdie is ook ‘n groeiende probleem vir kleinerwordende plattelandse gemeentes van die Ned Geref Kerk. As die kerk werklik ernstig is oor die Missionêre Diakonaat as bediening, sal ons nie net tevrede wees met die spontane kontak van individue nie, maar sal ons ook pogings aanwend om amptelik te skakel deur bv gesamentlike byeenkomste van kerkrade,

vrouedienste, jeugaksies en eredienste. Hierdie ekumeniese of koinoniale bediening is deel van die normale bediening van die gemeente, dit moet deel wees van die prediking, huisbesoek, kategese skoling, aksies en ander werksaamhede van die gemeente. Daar moet in die eerste plek aandag gegee word aan die nood van aanbidding, voordat aandag gegee word aan die voorkeure van aanbidding soos bv. taal, bevolkingsgroepe, ens.

5.2.2 Kerugma

Kerugmatiese diens soos dit hier gebruik word, verwys na alle aktiwiteite in die gemeente wat primêr gefokus is op die Bybel en sy unieke boodskap – hetsy om die boodskap beter te hoor; dit te verstaan, dit met ander te bespreek of om dit deur te gee aan mense wat dit nog nie ken nie. Die hart van die *kerugmatiese* diens bly die lewensveranderende kennis van God wat aan ons meegedeel word. Burger (1999:217) dui aan dat daar 'n besorgdheid in die Protestantse kerke is en dat daar by tye 'n oorbeklemtoning van die verkondiging was ten koste van die ander dienste. Daarom moet daar nou ernstig aandag gegee word aan die ander drie dienste van die kerk. Om die veelkantigheid van die *kerugmatiese* diens te sien, die gemeentelike aktiwiteite daar rondom te beplan, en die seën wat in die Woord is te ontvang en dit meer effektief te kanaliseer, onderskei Burger(1999:220) die volgende momente:

- om stil te word en te luister;
- om te lees en na te dink;
- om te verstaan en te droom;
- om geleer te word en om ander te leer; en
- om te vertel (getuig) en te verkondig (preek).

Uit die bogenoemde is dit tog duidelik dat die *kerugmatiese* diens van die kerk die werk van die hele kerk is, daarom moet die gemeente ook meer betrek word by die prediking. So sal die prediking grond toe kom, en baie meer kontekstueel, en aktueel wees. Die kerk moet baie versigtig wees om Missionêre Diakonaat so te laat opgaan in die fisiese nood van mense dat verby die geestelike nood van minder bevoorregtes gekyk word. Dikwels hoef die kerk nie iets “groots” te gaan doen nie, maar moet ons net meer word wat ons reeds in Christus is. So het die Ned Geref Kerk reeds in 1986 gesê dat die

woordverkondiging toeganklik moet wees vir almal wat wil kom luister (vgl Kerk en Samelewing 1986). Trouens ons is tog Kerk van die Woord, daarom moet juis die woordverkondiging die modus wees wat ons benut as 'n manier van Missionêre Diakonaat, om so mense se behoefte aan God aan te spreek. Daarom moet die gewone erediens aangewend word as een van die belangrikste evangeliseringsmodi in die kerk. Smit (1990:75) dui aan dat die Ned Geref Kerk dit ook (aanvanklik) so verstaan het. Daarom het Sinodes van 1934 en 1937 spesifiek hierna verwys in besluite oor sitplekke vir slawe in die kerk en predikante wat in hulle preke moet sorg dat dit bevatlik is vir sulke luisteraars.

Missionêre Diakonaat vind spontaan plaas, soos byvoorbeeld dat 'n besoeker uit enige gemeenskap of bevolkingsgroep die erediens mag bywoon. Tog moet die kerk ook doelbewus daaraan werk. Wat sou die die getuienis nie wees as die kerk doelbewus mense sou begin uitnooi na Pinkster, Goeie Vrydag, Paasfees, die week van gebed en ons eredienste nie! Die vraag is of die kerk die nuwe Missionêre Diakonale geleentehede raaksien met die vryvestingsgebiede en die opheffing van die groepsgebiede wet. Sluit die kerk sy deure vir die Griek, Chinees, Indiër en swartman, omdat hy polities nie saamstem nie, of het die kerk 'n oop gemeentebediening waarin ons moeite doen om alle mense deel te maak van die liggaam van Christus, deurdadig hulle deur bekering tot geloof in Jesus Christus kom?

5.2.3 Koinonia

Koinonia handel oor die ondersteunende en gemeenskapskeppende aktiwiteite wat gelowiges in die gemeente uitvoer, waardeur Christene aanmekaar gebind word en so die versorgende helende krag van die evangelie ervaar. Indien *koinonia* so verstaan word, is dit belangrik om die band tussen die sturende gemeente en die sending te handhaaf, sodat nuwe bekeerlinge kan deel in die *koinonia* en so die liefde van Christus prakties ervaar. *Koinonia* het dus te doen met die gemeente se missie tot liefde (Burger 1999:231).

Burger (1999:235) deel die koinoniale dienswerk in die volgende momente op:

- om deel te word van mekaar en ons aan mekaar te onderwerp;

- om mekaar te leer ken en mekaar te aanvaar;
- om vriende te word en mekaar te leer liefkry;
- om vir ander te sorg en deur hulle versorg te word; en
- om ons gebrokenheid en ons skuld te leer bely en mekaar te vermaan.

Binne die Suid-Afrikaanse situasie deins die kerk heel dikwels terug vir 'n missionêr-diakonale bediening. Hy is bang om die koinoniale roeping ten volle uit te leef, want dit mag lei tot kerkskeuring. Tog sal die kerk ernstig moet kennis neem daarvan dat kerkeenheid ook parameters het.

Maar die eenheid van die gemeente is 'n gekwalifiseerde eenheid. Die gemeente is een in sy geloof in Jesus Christus as Verlosser en die gemeente is een in die aanvaarding van die Koningskap van Jesus Christus. Daarom is die gemeente een in die oorgawe aan en gehoorsaamheid aan die Woord van die Koning. Hierdie eenheid in geloof en gehoorsaamheid is ons vertrekpunt (Smit 1990:81).

Hierdie gemeenskapskeppende bediening na binne en na buite is deel van die Missionêre Diakonaat en moet ernstig opgeneem word.

5.2.4 Diakonia

Terwyl *leitourgia* fokus op God en *koinonia* op die gemeente, fokus *diakonia* op die wêreld en op mense buite die gemeente, as selfverloënde dae van liefdesdiens. Die volgende momente word deur Burger (1999:249) in die *diakonia* onderskei:

- om raak te sien en geraak (beweeg) te word;
- om 'n drif vir die reg te hê en bereid te wees om verantwoordelikheid te aanvaar;
- om betrokke te raak en van onself te gee;
- om ons daaglikse werk as lewensroeping (*vocatio*) te ontdek, te aanvaar en dit so uit te leef; en
- om te deel in ander se pyn en vir hulle te bid.

Teen die agtergrond van die Vigs pandemie is dit duidelik dat daar 'n geweldige missionêr-diakonale bedieningsbehoefte – veral onder die jeug - in Suid-Afrika bestaan.

Daar is geweldige geestelike nood, rondom die sin van die lewe, wanneer my ouers op sterwe lê, ek wees agterbly, ek seksueel gemolesteer of misbruik word ter wille van oorlewing, wanneer ek honger en koud gaan slaap en geen heenkome het nie. Daar is ook die fisiese nood van die jeug wat as wesies agterbly. Ook die fisiese versorging van hulle wat versorging nodig het as gevolg van Vigs, wat siek lê in 'n warm sinkhuisie sonder die basiese behoeftes soos sanitêre geriewe of lopende water. Daar is veral geweldige behoefte aan pastorale begeleiding in die arm gemeenskappe, en doelgerigte jeugbediening binne die Afrika konteks. Die kerk moet versigtig wees dat ons nie die Afrika mens verwesters nie, maar dat hulle werklik gelei word tot 'n lewende verhouding met Christus.

Die bogenoemde bedienings handel almal oor die een bediening van die Woord. By al vier hierdie bedienings moet daar 'n gemeentegerigtheid en 'n gemeenskapsgerigtheid wees. Hierdie bedieningsgerigtheid moet spontaan plaasvind, maar moet ook amptelik georganiseer word. Alleen so kan 'n missionêr-diakonale ekklesiologie op weg kom.

HOOFSTUK 11

IMPLEMENTERING VAN DIE MISSIONÊRE DIAKONAAT IN DIE EKKLESIOLOGIE

1. INLEIDING

Die vraag is hoe kom die kerk tot 'n missionêr-diakonale bediening? Daar is al baie kenmerke van die Missionêre Diakonaat in die kerk soos wat dit huidiglik bestaan. Moet ons nie daarmee volstaan nie? Indien die vraag so gevra word, blyk dit duidelik dat dit meer oor die kerk gaan, as oor die eer van die Here. Waar moet begin word wanneer oor 'n missionêr-diakonale ekklesiologie gepraat word?

Alhoewel daar reeds baie van die missionêr- diakonale elemente in die kerk teenwoordig is, vereis 'n grondige missionêr-diakonale ekklesiologie verdere vernuwing. Burger (1999:301) dui aan dat daar sonder vrees vir teenspraak gesê kan word dat die Bybel vol is van verhale, briewe, boodskappe en preke wat ons oproep om nie maar tevrede te wees en te berus in die bestaande toestand van die kerk nie. In die Naam van die Here word ons opgeroep om alles in ons vermoë te doen om die kerk en gemeentes meer in lyn te bring met die wil en plan van God. Daarom mag die kerk nie moedeloos word met sy roeping in hierdie wêreld nie, want die opstanding van Christus staan vir ons in die teken dat ons in 'n wêreld leef waar, deur die genade van die Here, min dinge onmoontlik is.

Gemeente- of kerkvernuwing kan nooit deur mense alleen gedoen word nie. Dit is die werk van die Gees, want net God kan mense vernuwe. Dat ons dit glo, beteken dat daar nooit oor vernuwing van die kerk of gemeente gepraat kan word in dieselfde terme as oor vernuwing in ander organisasies nie. Daar sal altyd rekening gehou moet word met die unieke aard van die gemeente en die se volslae afhanklikheid van God en sy Gees. Dit beteken dat die kerk voortdurend sal terugkeer na die Skrif, op soek na inligting en leiding, en dat daar moeite gedoen sal moet word met gebed, asook 'n openheid om God

se werksaamheid rondom ons raak te sien. Dit impliseer dat daar geen vernuwing kan of sal plaasvind sonder gehoorsaamheid en dissipelskap nie.

2. GEHOORSAAMHEID AAN DIE EVANGELIE

Een van die groot redes waarom die kerk nie tot vernuwing kom nie, is dat die kerk lidmate begelei tot en met hulle bekering, en hulle daarna in die duister los oor hoe om hierdie nuwe lewe te leef. Die kerk, veral die Ned Geref Kerk, sal ernstig moet kyk na 'n dissipelskapsbediening onder belydende lidmate, wat hulle nie net begelei ten opsigte van hulle geestelike groei en dissipline nie, maar ook ten opsigte van hulle praktiese uitleef van hulle geloof deur daade en deur rentmeesterskap. Daar sal ernstig aandag gegee moet word aan verskillende vlakke van teologiese opleiding (vgl Kritzinger 2001). Ons is nie altyd goeie rentmeesters van die gawes (geestelik en fisies) wat God aan ons gee nie.

Die kerk as instituut en die gemeente as organisasie moet die "volle" implikasies van die evangelie verstaan. Hulle moet verstaan dat hulle 'n bediening het wat hulle iets gaan kos. Hulle moet verstaan dat geloof tyd en geld vra. Daarom sal gelowiges begelei moet word tot 'n gesindheidsverandering (wat net deur die Gees kan plaasvind), dus tot 'n (nuwe) bekering in hulle verhoudings: met God, met hulle naaste (die gemeenskap), hulself (die kerk/gemeente) en die skepping.

Die implikasie van so 'n gesindheidsverandering (of bekering) is dat Missionêre Diakonaat nie maar net nog 'n bediening saam met al die ander bedienings sal wees nie, maar dat dit die bediening is waaruit alle ander bedienings voortvloei. Dat die sending gesien word as maar net nog 'n kerklike diensterrein, word deur Smit (1988a:23) bevestig. Sending word gesien as een van die aktiwiteite van die kerk, en gewoonlik gesien as die taak van 'n kommissie en nie noodwendig 'n wesenstaak van die hele kerk en elke lidmaat nie. Smit (1988a:23-42) wil juis aantoon dat sending 'n wesenlike deel is van die diakonia (bediening) van die hele gemeente. Die diakonia/bediening van die kerk is een, naamlik die bediening van die Evangelie van die Koninkryk. Daar is dus 'n enkelvoudige evangeliebediening met meervoudige gestaltes, naamlik *kerugma*,

diakonia, koinonia en leitourgia. Hierdie meervoudige gestaltes sou ook beskryf kon word as die *marturia* van die kerk, wat altyd 'n tweërlei gerigtheid het:

- vanuit die verbond: verbondsuitbou en verbondsopbou;
- vanuit die Koninkryk: Koninkryksvermeerdering en Koninkryksbewing;
- vanuit die kerk: ekstensiewe en intensiewe kerkopbou; gemeente-uitbou en gemeente-opbou.

3. INLIGTING OOR EN IDENTIFIKASIE VAN DIE NOOD

In die verlede het die kerk dikwels die fout gemaak om antwoorde te gee voor daar werklik by die vrae gekom is. Daar moet gewaak word om nie maar net iewers betrokke te raak om ons gewete te sus nie. Daarom is dit baie belangrik dat elke gemeente soveel as moontlik inligting rondom die nood in sy eie plaaslike gemeenskap bymekaar maak, en dat hierdie inligting deurgegee word aan die gemeente. Omdat die gemeente gestuur is, en omdat die gemeente deel het aan God se sending, moet daar ook deur die gemeente in gebed met God gepraat word om duidelikheid te kry oor waar om betrokke te raak. Dit is nie maar sommer die gemeente se lukraak keuse nie. In elk geval is dit onverantwoordelik, en 'n stuk ongehoorsaamheid, om nie die nood hier waar God ons geplaas het aan te spreek nie, maar eerder iewers elders betrokke te raak. Ons mag nie verby hierdie noodlydendes stap om iemand daar ver te help nie.

Hierdie inligting moet ook met die verskillende belangegroepes - mense in nood, ander kerke en instansies betrokke - deurgepraat word, sodat daar duidelikheid is en saamgestem word oor wat die werklike nood is. Missionêre Diakonaat vind nooit in isolasie plaas, asof die kerk alleen die waarheid besit nie, die kerk is alleen maar getuies van die waarheid, en kan alleen maar getuig waarvan hy weet. Alhoewel Missionêre Diakonaat onder leiding van die Heilige Gees plaasvind, vind dit in hierdie wêreld plaas en moet soveel as moontlik van die charismata - kundiges en ander mense wat kan help (bv werkloos wat tyd het) - betrek word. Vir praktiese riglyne oor hoe om hierdie inligting in te samel, kan gekyk word na die VAM kommissie se werkboek, *Hoop in Nood* (2001:20-35).

4. AANSPREEK VAN DIE NOOD

As gestuurdes, soos wat Christus gestuur is, kom of gaan die kerk na mense as dienskneg, nie as meerdere met antwoorde nie. Die kerk soek dus saam met mense in nood, met die Woord as riglyn, na die oplossings vir hulle nood. In die Missionêre Diakonaat word mense altyd gesien as beelddraers van God, in wie die Heilige Gees teenwoordig is. Die kerk bely dat die Gees Heer en Lewegewer is, daarom sal die Missionêre Diakonaat mense help om die Gees in hulle lewe te ontdek. Daarom moet goeie oplossings mense help om vry te word en self eie verantwoordelikheid te aanvaar, en nie meer afhanklik te wees nie. Mense moet deur die Missionêre Diakonaat die Gees as Lewendmaker ontdek. Die oplossing moet daarom 'n vergestaltung wees van die liefde en regverdigheid van God, en sodoende dien as getuie aangaande Jesus Christus. Dit is ook wesenlik belangrik dat oplossings effektief, bekostigbaar en haalbaar moet wees (vgl VAM:2001:2).

5. DIE KERKSTRUKTUUR EN DIE MISSIONÊRE DIAKONAAT

Die struktuur waarin die Ned Geref Kerk hom bevind, kniehalter in baie opsigte 'n missionêr-diakonale bediening. Dat dit verder tot spanning binne die kerk lei, is nie te bevraagteken nie (vgl Kritzinger 1979:1-36, 189; Strauss 2001:395-405). Die kerk as instituut het in baie opsigte vir gemeentes te duur geword. Kritzinger (1979:189-190) pleit dan vir 'n organiese siening van die kerk, dat gefokus moet word op die vergadering van die gelowiges. Die plaaslike gemeente is tog *ecclesia completa* (Strauss 2001:396). Daar waar die groepie christene Sondag bymekaar kom, daar is die kerk. Dit is die kerk wat gerig is op die gemeenskap en wat 'n verskil in die gemeenskap moet maak. Dit is tog die plaaslike gemeente wat moet groei deur sy missionêr-diakonale bediening, ook numeries moet groei. En uit hierdie numeriese groei vloei nuwe gemeentes voort.

Tog moet ons versigtig wees om nie die gemeente so teenoor die kerkverband te stel, asof die gemeente die hele kerk is nie, want gemeentes is deur Christus self aan mekaar

verbind. Hy is die Een wat die band lê tussen die gemeentes (Op 2-3). Indien die eenheidswerkende krag van die Skrif, en die gereformeerde belydenis, afwesig is in en tussen gemeentes, sal die kerk verword tot 'n klomp klein kerkies, elkeen met sy eie etos en dryfkragte. So verswak ons nie alleen die kerkverband nie, maar ook die marturia van die kerk. Tog mag die kerkverband nie so voorskriftelik word dat dit die bestaan van die plaaslike gemeente bedreig nie, maar moet hom juis dra in sy bediening.

Hoe moet die kerkstruktuur dan verander word? Die struktuur van die kerk moet bepaal word deur die roeping van die kerk. Daarom sal gefokus moet word op die vergadering van die gelowiges (plaaslike gemeente) – die organiese siening – sonder dat die kerkverband in die slag bly. Hierdie tendens is besig om plaas te vind binne die Ned Geref Kerk, waar daar al meer gefokus word op die plaaslike gemeente, maar die roeping van die kerk word nog nie genoeg verreken in die struktuur en kerkorde nie. Die kerkverband moet aan die gemeentes baie duidelike leiding gee oor die identiteit (soos vroeër bespreek) van die kerk. Die kerk en gemeente sou sy bediening teologies duidelik uitdruk as hy deur twee “kommissies” funksioneer: gemeentebediening na binne, en gemeenskapsbediening na buite, gerig op die wêreld (vgl Smit 1988:41).

6. SAMEVATTING

Vir 'n missionêr-diakonale ekklesiologie is dit belangrik vir die kerk om sekerheid te hê oor:

- sy identiteit in Christus
- sy roeping deur Christus
- sy eenheid in Christus.

Vir 'n missionêr-diakonale bediening is dit belangrik dat die kerk sal weet dat hy maar een roeping in die wêreld het, naamlik die verkondiging van die Woord. Hierdie een roeping is multi-dimensioneel, en word vergestalt in die volgende bedienings:

- Leitourgia
- Kerugma

- Koinonia
- Diakonia

Hierdie bedienings het 'n na-binne (gemeente) gerigtheid, sowel as 'n na-buite (gemeenskaps) gerigtheid. Hierdie een roeping van die kerk staan dan ook bekend as die *marturia*, en kom prakties tot uitdrukking in die Missionêre Diakonaat. Missionêre Diakonaat is egter nie die somtotaal van evangelisasie plus diens nie.

Egte *kerugma* het 'n inherente sosiale dimensie, egte *diakonia* 'n inherente verkondigingsdimensie. Sider sê tereg: 'The time has come for all biblical Christians to refuse to use the sentence: the primary task of the Church is ... I do not care if you complete the sentence with evangelism or social action. Either way it is unbiblical and misleading.' Albei dimensies is onlosmaaklik aan mekaar verbonde. Verloor jy die een, verloor jy ook die ander (Bosch 1979:228).

AL WAT VAN BELANG IS, IS GELOOF WAT DEUR LIEFDE TOT DADE

OORGAAN.

(Gal. 5:6)
